

Početna stranica > Zakonodavstvo i sudska praksa > Nacionalno zakonodavstvo

Nacionalno zakonodavstvo

Latvija

U ovom ćete odjeljku pronaći informacije o latvijskom pravnom sustavu.

Izvori prava

Latvija ima kontinentalni europski pravni sustav. Pisano zakonodavstvo najvažniji je pravni izvor.

Zakonodavstvo

Odnosi između tijela osnovanih u skladu s javnim pravom, fizičkih osoba i ostalih nositelja prava uređeni su zakonodavstvom (*ārējie normatīvie akti*).

Vrste zakonodavstva, poredane silaznim redoslijedom s obzirom na pravni status:

Ustav Republike Latvije

zakon: zakoni koje donosi parlament

uredbe kabineta ministara

propisi središnje banke Latvije, Povjerenstva za financijsko tržište i tržište kapitala i Povjerenstva za komunalna poduzeća (u latvijskom pravnom sustavu ti

propisi imaju jednak status kao uredbe koje je donio kabinet ministara)

obvezujući propisi tijela lokalne vlasti.

Odredbe prava Europske unije primjenjuju se u skladu s njihovim položajem u hijerarhiji zakonodavnih akata. Pri primjeni odredaba prava EU-a tijela i sudovi u obzir moraju uzeti sudsku praksu Suda Europske unije.

Odredbe međunarodnog prava primjenjuju se neovisno o izvoru u skladu s njihovim položajem u hijerarhiji zakonodavnih akata. Ako se utvrdi da su odredba međunarodnog prava i odredba latvijskog prava jednakog statusa u hijerarhiji neusklađene, primjenjuje se odredba međunarodnog prava.

Obvezujući propisi tijela lokalne vlasti obvezujući su za sve fizičke i pravne osobe u odgovarajućem upravnom području.

Zakonodavstvo i ostali pravni akti objavljuju se u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*. Službena objava vjerodostojna je i pravno obvezujuća. Nitko se ne može pozvati na neznanje o postojanju pravnog akta ili njegove službene objave u službenom listu.

Sljedeći su subjekti ovlašteni za donošenje zakonodavnih akata:

državljeni Latvije u trenutku izvršavanja svojih zakonodavnih ovlasti (desetina glasačkog tijela može predati parlamentu nacrt zakona; državljani Latvije mogu sudjelovati i na referendumima)

parlament (*Saeima*) ovlašten je donositi zakone

kabinet ministara ovlašten je donositi uredbe u slučajevima propisanima zakonom

središnja banka Latvije, Povjerenstvo za financijsko tržište i tržište kapitala te Povjerenstvo za komunalna poduzeća isto tako mogu donositi propise kada su za to ovlašteni zakonom

tijela lokalne vlasti mogu donositi propise u slučajevima kada su za to ovlaštena zakonom.

Interna pravila tijela vlasti

Interna pravila tijela vlasti (*iekšējie normatīvie akti*) donosi tijelo uređeno javnim pravom radi utvrđivanja postupaka za vlastite interne aktivnosti ili aktivnosti tijela koja su mu podređena ili radi objašnjavanja postupka primjene općeg zakonodavstva u okviru vlastitih aktivnosti. Interna pravila tijela vlasti nisu obvezujuća za fizičke osobe. Ako tijelo donese odluku koja se odnosi na fizičku osobu, u toj se odluci ne smije pozvati na interno pravilo tijela vlasti.

Vrste internih pravila tijela vlasti sljedeće su:

statut (*nolikums*) ili poslovnik (*reglaments*) tijela kojim se određuje njegova unutarnja struktura i organizacija, odnosno unutarnja struktura i organizacija odbora ili jedinica unutar tog tijela

preporuke (*ieteikumi*): njima se utvrđuju postupci za ostvarivanje diskrecijskog prava odobrenog u skladu sa zakonom i internim pravilima tijela vlasti predviđanjem jedinstvenog djelovanja u sličnim okolnostima; u određenim slučajevima preporuke se mogu odbaciti ako za to postoji dostatno obrazloženje upute (*instrukcija*): njima se određuje kako će se primjenjivati opće zakonodavstvo i opća pravna načela

interni propisi (*iekšējie noteikumi*): njima se određuju postupak za donošenje upravnih odluka, način na koji službenici i ostalo osoblje izvršavaju svoje dužnosti, pravila ponašanja, sigurnost na radu i ostala pitanja koja se odnose na rad predmetnog tijela.

Sve vrste internih pravila tijela vlasti imaju jednak pravni status. Ako se utvrdi da su interna pravila tijela vlasti međusobno neusklađena, primjenjuje se akt tijela ili službene osobe višeg položaja u hijerarhiji.

Ako službenik utvrdi da postoji sukob između internih pravila tijela vlasti koje su izdala tijela ili službenici na istoj hijerarhijskoj razini, primjenjuje se:

opći pravni propis ako nije ograničen posebnim pravnim propisom

noviji pravni propis ako su oba propisa opća ili posebna; odlučujući datum je onaj kad je doneseno interno pravilo tijela vlasti.

Ako službenik utvrdi da postoji sukob između internog pravila tijela vlasti i pravila utvrđenog zakonodavstvom, primjenjuje se zakonodavstvo.

Sljedeći su subjekti ovlašteni za donošenje internih pravila tijela vlasti:

kabinet ministara

član kabineta ministara

tijelo koje upravlja javnom ustanovom

voditelj tijela

voditelj strukturne jedinice unutar tijela.

Izvori prava: kategorije

Izvori prava mogu se podijeliti na sljedeće kategorije:

zakoni i propisi (*normatīvie akti*): pravni akti kojima se utvrđuju pravni propisi, kojima ti propisi stupaju na snagu ili kojima ih se izmjenjuje ili ukida; zakoni i propisi mogu se podijeliti na zakonodavstvo i interna pravila tijela vlasti

opća pravna načela: pisana (u okviru zakona i propisa) ili nepisana temeljna pravila kojima se uređuje objektivna zakonitost društvenog života

običajno pravo: pravila ponašanja koja su se razvila uslijed stvarne primjene kroz povijest; običajno pravo primjenjuje se pri tumačenju pravnih odredbi ako predmetno pitanje nije uređeno zakonom ili drugim zakonodavstvom

sudska praksa: presude sudskih tijela koje sadržavaju točne i vrijedne zaključke suda kojima se suci mogu koristiti u ostalim predmetima za obrazloženje svoje presude

pravna teorija (*doktrina*): korpus potvrđenog akademskog mišljenja koje služi kao izvor za tumačenje pravnih odredbi, njihova podrijetla i njihove primjene; na pravnu teoriju upućuje se u osnovama odluka sudova i javnih upravnih tijela.

Hijerarhija izvora prava

Primarni izvori prava:

zakoni i propisi: to su izvori prava s najvišim pravnim statusom; primjenjuju se u skladu s njihovim položajem u hijerarhiji zakonodavnih akata

opća pravna načela: taj se izvor prava upotrebljava ako predmetno pitanje nije uređeno zakonom ili propisom; opća pravna načela upotrebljavaju se i za tumačenje zakona i propisa; među općim pravnim načelima ne postoji hijerarhija – sva načela imaju jednak pravni status

običajno pravo: primjenjuje se pri tumačenju pravnih odredbi ako predmetno pitanje nije uređeno zakonom ili drugim zakonodavstvom.

Sekundarni izvori prava:

sudska praksa: sudske presude koje su, u skladu s postupovnim pravilima, obvezujuće za sudove koji razmatraju tužbe; te presude imaju pravnu snagu, obvezujuće su za sve stranke i treba ih poštovati jednako kao kodificirano pravo.

Presude Ustavnog suda (*Satversmes tiesa*) obvezujuće su za sva tijela državne i lokalne vlasti, institucije i službenike, uključujući sudove, te za sve fizičke i pravne osobe. Pravna odredba (ili akt) za koju je Ustavni sud utvrdio da nije usklađena s pravnom odredbom višeg položaja u hijerarhiji smatra se ništavom od datuma objave presude Ustavnog suda, osim ako Ustavni sud presudi drukčije.

Ako Ustavni sud utvrdi da je međunarodni sporazum koji je Latvija potpisala ili sklopila protuustavan, kabinet ministara mora pokrenuti izmjenu sporazuma, otkazati sporazum ili obustaviti njegovu provedbu ili istupiti iz njega.

Ako odluka Ustavnog suda kojom se zaključuje predmet sadržava tumačenje pravne odredbe, to je tumačenje obvezujuće za sva tijela državne i lokalne vlasti, institucije i službenike, sudove te fizičke i pravne osobe.

pravna teorija, na koju se posebno upućuje u obrazloženjima sudskih presuda i odlukama javnih upravnih tijela; pravna teorija nema pravnu snagu i nema jedinstvenu primjenu.

Institucionalni okvir

Tijela ovlaštena za donošenje zakonodavstva

Pravo donošenja zakonodavstva imaju **Saeima** i **državljeni Latvije** koji imaju pravo sudjelovanja na referendumima.

Kabinet ministara može donijeti zakonodavstvo u obliku propisa (*noteikumi*) u sljedećim slučajevima:

na temelju ovlaštenja utvrđenog zakonom

kako bi se odobrio međunarodni sporazum ili njegov nacrt, otkazao međunarodni sporazum ili obustavila njegova provedba, osim ako je Ustavom ili zakonom propisano drukčije

ako je potrebno, radi primjene zakonodavnih akata Europske unije te ako predmetno pitanje nije uređeno zakonom; tim se propisima ne smiju kršiti temeljna prava fizičkih osoba.

Središnja banka Latvije, **Povjerenstvo za financijska tržišta i tržišta kapitala** i **Povjerenstvo za komunalna poduzeća** mogu donositi zakonodavstvo (propise, *noteikumi*) samo na temelju ovlaštenja utvrđenog zakonom i u okviru svojih nadležnosti.

Tijela lokalne vlasti mogu donositi zakonodavstvo (obvezujuće uredbe) na temelju zakona ili uredbi kabineta ministara.

Zakonodavni postupak

U ovom se odjeljku daje kratak pregled zakonodavnog postupka.

Zakon

Podnošenje nacrta zakona parlamentu

Nacrte zakona parlamentu mogu podnositi predsjednik, kabinet ministara, parlamentarni odbori, najmanje pet zastupnika u parlamentu ili jedna desetina glasačkog tijela u skladu s postupcima propisanim Ustavom.

Razmatranje i donošenje nacrta zakona u parlamentu

Parlament razmatra nacrt zakona u tri čitanja. Nacrt zakona koji se smatraju hitnima, nacrt državnog proračuna, izmjene državnog proračuna i nacrt zakona potrebnog za provedbu međunarodnog sporazuma donose se u drugom čitanju.

Nacrt zakona smatra se donesenim i postaje zakon ako se razmatrao u tri čitanja ili, u prethodno navedenim slučajevima, ako se razmatrao u dva čitanja, te ako se o njemu glasalo, a dobio je apsolutnu većinu glasova prisutnih zastupnika u parlamentu.

Proglašavanje zakona

Predsjedništvo (*Prezidijs*) parlamenta (*Saeima*) sve donesene zakone prosljeđuje predsjedniku na proglašenje.

Predsjednik proglašava zakone koje donese *Saeima* najranije desetog dana i najkasnije dvadeset i prvog dana nakon njihova donošenja. Zakon stupa na snagu četrnaestog dana nakon njegova proglašenja (objave) u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*, osim ako je zakonom propisan drugi rok.

Pravo suspenzije proglašenja zakona

Predsjednik ima ovlasti zatražiti ponovno razmatranje zakona ili odgoditi njegovo objavljivanje do dva mjeseca.

Predsjednik ima pravo zatražiti ponovno razmatranje zakona na vlastitu inicijativu, ali može samo odgoditi objavu zakona ako to zatraži najmanje trećina svih zastupnika u parlamentu. Predsjednik ili trećina svih zastupnika u parlamentu mogu iskoristiti navedena prava u roku od deset dana od donošenja zakona u parlamentu.

Zakon čije je proglašenje suspendirano u skladu s navedenim postupkom upućuje se na nacionalni referendum ako to zatraži najmanje jedna desetina glasačkog tijela postupkom prikupljanja potpisa. Međutim, ako se takav zahtjev ne primi u roku od dva mjeseca, zakon se objavljuje. Referendum se ne održava ako parlament još jednom glasa o predmetnom zakonu i najmanje tri četvrtine svih zastupnika u parlamentu izglasaju njegovo donošenje.

Zakon koji je donio parlament i čije je proglašenje suspendirao predsjednik može se opozvati na referendumu ako najmanje polovina glasača koji su sudjelovali u prethodnim parlamentarnim izborima sudjeluje na referendumu, a većina ih glasa u korist opoziva zakona.

Međutim, referendum se ne može održati za sve zakone. Referendum se ne može raspisati za proračun i zakone o zajmovima, porezima, carinama, željezničkim tarifama, vojnoj službi, objavi i započinjanju rata, sklapanju mirovnog sporazuma, proglašenju i ukidanju izvanrednog stanja, mobilizaciji i demobilizaciji te za sporazume sa stranim zemljama.

Stupanje zakona na snagu

Zakon stupa na snagu četrnaestog dana od dana objave u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*, osim ako je zakonom propisan drugi rok. Rok za stupanje zakona na snagu počinje dan nakon objave tog zakona.

Ukidanje zakona

Zakon prestaje biti na snazi u sljedećim okolnostima:

pri stupanju na snagu zakona kojim se raniji zakon stavlja izvan snage

pri stupanju na snagu prijelazne odredbe drugog zakona kojim se propisuje stavljanje izvan snage ranijeg zakona
pri stupanju na snagu presude Ustavnog suda kojom se ukida relevantni zakon
u slučaju zakona koji je donesen na ograničeno razdoblje, kada to razdoblje istekne.

Uredbe kabineta ministara

Podnošenje nacrtu uredbe kabinetu ministara

Nacrt uredbe koji sastavlja ministarstvo, državno tajništvo ili javno upravno tijelo koje odgovara premijeru kabinetu ministara može podnijeti član kabineta. Nacrt uredbe koji sastavlja drugo tijelo državne ili lokalne vlasti, nevladina udruga ili socijalni partner može na razmatranje odboru kabineta ili samom kabinetu podnijeti samo član kabineta koji je politički odgovoran za odgovarajuće područje, sektor ili podsektor.

Razmatranje i donošenje nacrtu uredbe kabineta ministara

Nacrti uredbi koji se podnesu kabinetu ministara najavljuju se i o njima se raspravlja na sastancima državnih tajnika. Nakon što se najavi nacrt uredbe kabineta ministara, on se šalje mjerodavnim ministarstvima na odobrenje i ako je potrebno, ostalim mjerodavnim institucijama. Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo financija daju svoje mišljenje o svim nacrtima uredbi. Predstavnici nevladinih organizacija isto tako mogu svoja mišljenja predati tijekom postupka odobravanja.

Usuglašeni nacrti uredbi razmatraju se na sjednici kabineta ministara, a o onima koji nisu usuglašeni raspravlja se na sastanku državnih tajnika ili na sjednici odbora kabineta ministara. Svi projekti usuglašeni na takvom sastanku upućuju se na sjednicu kabineta ministara na daljnje razmatranje. Ako članovi kabineta na sjednici kabineta ministara podupru nacrt uredbe, on se smatra donesenim i postaje uredba kabineta ministara.

Proglašavanje uredbi kabineta ministara

Uredbe kabineta ministara proglašavaju se objavom u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*.

Stupanje na snagu uredbi kabineta ministara

Uredbe kabineta ministara stupaju na snagu dan nakon njihove objave u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*, osim ako je zakonom propisano drukčije.

Ukidanje uredbi kabineta ministara

Uredbe kabineta ministara prestaju biti na snazi u sljedećim okolnostima:

pri stupanju na snagu uredbe kabineta ministara kojom se ranija uredba stavlja izvan snage

pri stupanju na snagu zaključne odredbe uredbe kabineta ministara kojom se ranija uredba stavlja izvan snage

ako odredba zakona na temelju kojeg je izdana uredba kabineta ministara prestane biti na snazi

pri stupanju na snagu presude Ustavnog suda kojom se ukida odgovarajuća uredba kabineta ministara

u slučaju uredbe kabineta ministara koja je donesena na ograničeno razdoblje, kada to razdoblje istekne.

Propisi središnje banke Latvije, Povjerenstva za financijsko tržište i tržište kapitala i Povjerenstva za komunalna poduzeća

Postupak proglašavanja, stupanja na snagu i ukidanja propisa središnje banke Latvije, Povjerenstva za financijsko tržište i tržište kapitala i Povjerenstva za komunalna poduzeća jednak je postupcima proglašavanja, stupanja na snagu i ukidanja uredbi kabineta ministara.

Obvezujući propisi tijela lokalne vlasti

Podnošenje nacrtu obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti lokalnom vijeću

Nacrt obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti lokalnom vijeću mogu podnijeti predsjednik vijeća, odbor vijeća, članovi vijeća, osoba koja je zatražila izvanrednu sjednicu ili načelnik gradske, općinske ili župne uprave.

Razmatranje i donošenje nacrtu obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti

Nacrti obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti donose se i postaju obvezujući ako je više od polovine članova lokalnog vijeća prisutnog na glasanju dalo pozitivan glas, osim ako je zakonom propisano drukčije.

Vijeće šalje propise i obrazloženja Ministarstvu zaštite okoliša i regionalnog razvoja u pisanom i elektroničkom obliku u roku od tri dana od datuma njihova potpisivanja. Ministarstvo razmatra zakonitost propisa u roku od mjesec dana od njihova zaprimanja i lokalnom vijeću šalje svoje mišljenje.

Ako mišljenje Ministarstva ne sadržava prigovore u pogledu zakonitosti propisa ili lokalnom vijeću nije poslano mišljenje u određenom roku, lokalno vijeće izdaje obvezujuće propise kako su doneseni.

Ako se od Ministarstva dobije mišljenje u kojem je utvrđeno da je propis u cijelosti ili djelomično protuzakonit, lokalno vijeće ispravlja propise u skladu s mišljenjem i izdaje izmijenjene propise. Ako se lokalno vijeće djelomično ili u cijelosti ne slaže s mišljenjem, daje obrazloženje u svojoj odluci i izdaje propise. Propisi se šalju Ministarstvu zaštite okoliša i regionalnog razvoja u pisanom i elektroničkom obliku u roku od tri dana od datuma njihova potpisivanja.

Proglašavanje obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti

Gradsko vijeće (*Republikas pilsētas dome*) objavljuje obvezujuće propise i pripadajuća obrazloženja u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*. Općinsko vijeće (*novada dome*) objavljuje obvezujuće propise i pripadajuća obrazloženja u službenom listu *Latvijas Vēstnesis* (od 6. studenoga 2015.) ili u lokalnim novinama ili besplatnoj publikaciji.

Općinsko vijeće mora donijeti obvezujuće propise uz navođenje informacije o tome gdje će takvi propisi biti objavljeni te odluku o tome mora objaviti u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*. Općinsko vijeće može promijeniti svoj odabrani kanal za objavljivanje obvezujućih propisa najviše jednom godišnje. Nakon njihova stupanja na snagu, obvezujući propisi tijela lokalne vlasti objavljuju se na internetskim stranicama tijela lokalne vlasti. Obvezujući propisi općinskih vijeća isto su tako dostupni u zgradi općinskog vijeća i u službenim prostorijama župe ili gradske uprave.

Stupanje na snagu obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti

Obvezujući propisi stupaju na snagu na dan nakon njihove objave putem kanala za službene objave, osim ako je naveden kasniji datum stupanja na snagu.

Ukidanje obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti

Obvezujući propisi tijela lokalne vlasti prestaju biti na snazi u sljedećim okolnostima:

pri stupanju na snagu obvezujućih propisa kojima se raniji propisi stavljaju izvan snage

pri stupanju na snagu zaključne odredbe obvezujućih propisa kojima se raniji propisi stavljaju izvan snage

ako odredba zakona ili propisa višeg položaja u hijerarhiji na temelju koje su izdani relevantni obvezujući propisi prestane biti na snazi

pri stupanju na snagu presude Ustavnog suda kojom se ukidaju relevantni propisi

u slučaju donošenja obvezujućih propisa na ograničeno razdoblje, kada to razdoblje istekne.

Pravne baze podataka

Latvijas Vēstnesis, službeni list Republike Latvije

Službena publikacija *Latvijas Vēstnesis* službeni je list Republike Latvije. Objavljivanje informacija u službenom listu smatra se njihovom službenom objavom. Službena objava vjerodostojna je i pravno obvezujuća.

Nitko se ne može pozvati na neznanje o postojanju pravnog akta ili njegove službene objave u službenom listu.

Od 1. srpnja 2012. službeni list *Latvijas Vēstnesis* službeno se objavljuje u elektroničkom obliku na internetskim stranicama <https://www.vestnesis.lv/>. Informacije objavljene na internetskim stranicama <https://www.vestnesis.lv/> prije tog datuma služe samo u informativne svrhe. Do tada je službena objava bila u tiskanoj verziji *Latvijas Vēstnesis*.

Pročišćeno zakonodavstvo

Pročišćeni zakoni, uredbe kabineta ministara te ostali zakoni i propisi dostupni su na internetskim stranicama latvijskog zakonodavstva <http://www.likumi.lv/>. Svi pročišćeni zakoni i propisi objavljeni na internetskim stranicama služe samo u informativne svrhe. Internetske stranice održava službeni izdavač [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Službeni izdavač

Izdavač tiskanog izdanja službenog lista *Latvijas Vēstnesis* nastavio je izdavati elektronički službeni list jednakog naziva: [VSIA Latvijas Vēstnesis](#). Službeni izdavač djeluje u skladu s međunarodnim normama ISO 9001:2015 (upravljanje kvalitetom) i ISO 27001:2013 (sigurnost podataka).

Može li se bazi podataka pristupiti besplatno?

Da, *Latvijas Vēstnesis* besplatno je dostupan. Elektronička arhiva prethodnog tiskanog izdanja lista *Latvijas Vēstnesis* isto je tako besplatno dostupna. Osim toga, besplatan je i pristup internetskim stranicama pročišćenog zakonodavstva.

Poveznice

[Saeima \(parlament Republike Latvije\)](#)

[Kabinet ministara Republike Latvije](#)

[Središnja banka Latvije](#)

[Povjerenstvo za finansijska tržišta i tržišta kapitala](#)

[Povjerenstvo za komunalna poduzeća](#)

[Informacije za kontakt tijela lokalne vlasti](#)

[Službeni list *Latvijas Vēstnesis*](#)

[Internetske stranice latvijskog zakonodavstva](#)

Posljednji put ažurirano: 23/09/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.